

باسمه تعالی

حوزه علمیه الزهرا (س) شهر ساری

مؤلفه های اخلاق سیاسی در جامعه با مطالعه موردی سوره حجرات

استاد راهنما : سرکار خانم عزیزی

گروه گردآورنده :

معصومه نوری

سیده فاطمه حسینی

فاطمه حدادی

فاطمه نظری

فاطمه ذلیکانی

زمستان ۱۳۹۷

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ

چکیده :

بخشی از سوالاتی که امروزه در جوامع مختلف و با عناوین گوناگون وجود دارد به این مساله برمیگردد که حکومت و مردم نسبت به هم چه حقوق و وظایفی دارند و همچنین مردم جامعه چه آدابی را نسبت به یکدیگر باید رعایت کنند و ... دین اسلام دینی سرشار از رهنمود های اخلاقی و اجتماعی است که اگر از این رهنمود ها به منسه ی ظهور برسند قطعا مدینه ی فاضله ای ایجاد خواهد شد که جامعه ی اسلامی انتظارش را می کشد و اهمیت این امر برکسی پوشیده نیست که هر فرد، سازنده ی بخشی از اجتماع است و با اصلاح تک تک افراد، جامعه نیز اصلاح خواهد شد. این مولفات اخلاقی را می توان در سراسر آیات و روایات اسلامی یافت ولی مجموعه ی بسیاری از مولفات اخلاق سیاسی و اجتماعی در سوره ی مبارکه ی حجرات گرد هم آمده اند و این مقاله سعی دارد با روش توصیفی و با استفاده از منابع مرتبط و معتبر شرحی از آداب سیاسی و اجتماعی ذکر شده در سوره ی حجرات، بین مردم، حکومت و جامعه را بیان کند.

کلید واژه : اخلاق ، سیاست ، اخلاق سیاسی ، حکومت ، مردم

چکیده

مقدمه ۱

بخش اول : مباحث مقدماتی

فصل اول : کلیات تحقیق

الف . تبیین مساله ۲

ب . اهمیت و ضرورت ۲

ج . روش و ساختار ۳

فصل دوم : مفهوم شناسی

الف . تعریف اخلاق ۳

ب . تعریف سیاست ۴

ج . ارتباط اخلاق و سیاست ۴

بخش دوم : مولفه های اخلاقی میان مردم و حکومت

فصل اول : وظایف اخلاقی حاکم اسلامی در قبال مردم

الف) لزوم تبیین خبر فاسق ۶

ب) لزوم اصلاح بین مومنین در صورت جدال ۱۰

فصل دوم : وظایف اخلاقی مردم در قبال حاکم اسلامی

الف) سبقت نگرفتن از حاکم اسلامی در بیان حکم ۱۲

ب) رعایت احترام حاکم اسلامی در هنگام سخن گفتن ۱۴

ج) عدم اصرار برای پیروی حاکم از درخواست مردم ۲۲

د) منت نگذاشتن بر حاکم اسلامی بخاطر انجام وظایف ۲۷

ه) پذیرش دستور جهاد از سوی حاکم اسلامی ۳۰

بخش سوم : مولفه های اخلاقی میان مردم جامعه اسلامی

فصل اول : ضرورت عدم تمسخر اقوام و احزاب گوناگون

۳۳

فصل دوم : ضرورت پیشگیری از بدگمانی و برچسب زنی ۴۲

بخش چهارم : نتیجه گیری ۵۱

فهرست منابع و مآخذ ۵۲

در میان مولفه های اخلاقی میان مردم جامعه اسلامی با یکدیگر نیز می توان به این موارد اشاره کرد که مردم از هر نژاد و رنگ و قبیله و منسبی که باشند آفریدگان خداوند اند و همگی در مقام یکسان اند مگر متقین که در نزد خداوند از ارج و قرب بیشتری برخوردارند و ملاک برتری انسان ها طبق آیات شریفه، تقواست. در ادامه ی آن اشاره شد که سه اشتباه دیگر انسان ها نسبت به یکدیگر، عیب جویی، غیبت و بدگمانی ست که مخرب بسیاری از روابط اجتماعی سالم است.

عیب جویی مسلمین از یکدیگر به کل جامعه ی اسلامی - به مثابه یک پیکر - صدمه می زند، غیبت از برادر مومن نیز مانند خوردن گوشت تن مردار او کریه است و بدگمانی نسبت به مومنین نیازمند توبه به درگاه خداوند است چرا که رواج بدگمانی در جامعه ، تهدیدی جدی برای اخوت ایمانی آنان است و خداوند، خواستار حفظ آبروی مؤمنان و بر ملا نشدن کاستی های هر فرد بر دیگران است. این پژوهش در راستای گوشزد این موارد اخلاقی به همه ی مردم و مسئولین است تا ان شاءالله مثمر ثمر واقع شود.

منابع

۱. قرآن کریم
۲. محمد حسین طباطبائی، ترجمه تفسیر المیزان، ج ۱۸
۳. محمد معین، فرهنگ معین، تهران، آدنا، ۱۳۸۱، ج ۱
۴. صحیفه امام، ج ۱۳
۵. محمد بیستونی، لغت شناسی قرآن کریم، تهران، بیان جوان، ۱۳۸۳
۶. محمد بیستونی، تفسیر مجمع البیان جوان (برگرفته از تفسیر مجمع البیان طبرسی)، قم، بیان جوان، ۱۳۹۰، ج ۲۳

۷. جعفر سبحانی، نظام اخلاقی اسلام (تفسیر سوره حجرات)، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۸

۸. عباس اسماعیلی یزدی، فرهنگ اخلاق، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۲

۹. محمد ثنایی فر، حکایت حکومت، تهران، بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق، ۱۳۹۳

۱۰. دکتر محسن اسماعیلی، سیاست نامه علوی، تهران، بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق(ع)، ۱۳۹۴

۱۱. سید مهدی هاشمی، هرروز با قرآن و عترت، قم، انتشارات آیه نور، ۱۳۹۴

۱۲. احسان طریق الاسلامی، طراوت بندگی - شرح احادیث اخلاقی، قم، موسسه فرهنگی هنری طریق

معرفت ثقلین، ۱۳۹۳

۱۳. محمد حسن حائری و دیگران، تجسس، تهران، دانشگاه امام صادق(ع)، ۱۳۹۱

۱۴. www.tebyan.net

۱۵. www.alketab.org

